Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

22.01.2019

SM191586
Asiaryhmä
Asianro

Neuvotteleva virkamies Heli Heikkola

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys (137/2018 vp) eduskunnalle laiksi reservipoliisista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt sisäministeriöstä asiantuntijaa kuultavaksi sekä kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikosta mainitusta hallituksen esityksestä.

Sisäministeriön poliisiosasto lausuu asiassa seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki reservipoliisista ja samalla kumottaisiin nykyinen sääntely täydennyspoliisista. Esityksen tavoitteena on saattaa lainsäädäntö vastaamaan kattavammin muuttunutta turvallisuustilannetta ja uudenlaisia uhkia sekä vahvistaa poliisin toimintakykyä yllättävissä tai laajoissa yhteiskunnan häiriö- tai turvallisuustilanteissa.

Reservipoliisi olisi osa poliisin varautumista ja apuna yllättävissä tilapäisissä yhteiskunnallisissa tilanteissa, jotka sitovat poliisin resursseja. Järjestelmä vastaisi myös muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen, joissa normaaliolojen häiriötilanteet voivat nopeasti eskaloitua vaikeammin hallittaviksi tilanteiksi ja poikkeusoloiksi. Koska reservipoliisihenkilöstö voitaisiin ottaa käyttöön jo normaalioloissa, niin se mahdollistaisi tehokkaamman varautumisen poikkeusoloihin.

Reservipoliisihenkilöstön käyttöönotosta päättäisi aina valtioneuvosto. Käyttöönoton jälkeen reservipoliisit nimitettäisiin virkaan. Valtioneuvoston päätöksentekoa ei rajoitettaisi, mutta valtioneuvosto voisi itse asettaa päätöksessään ajallisia, alueellisia tai muita rajoituksia reservipoliisihenkilöstön käytölle. Valtioneuvoston tulisi myös peruuttaa päätöksensä, kun reservipoliisihenkilöstö ei olisi enää tarpeen.

Normaaliolojen häiriötilanteilla tarkoitetaan tilanteita, joissa on kyse senlaatuisesta taikka laajuisesta olosuhteiden muutoksesta, että poliisihallinnon virkamiehet eivät riitä tilanteen hoitamiseksi. Valtakunnallisella häiriötilanteella tarkoitetaan esimerkiksi sellaista laajaa poliisioperaatiota, jonka vaikutukset ulottuvat koko maahan tai suureen osaan

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

siitä. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi ydinvoimalaan kohdistuneen rikoksen tai onnettomuuden seurauksena taikka vaarallisten kemiallisten tai biologisten aineiden rikollisen levityksen seurauksena. Tällöin on tärkeää, että poliisin resursseja voidaan lisätä sen jälkeen, kun paikallispoliisin voimavarat on jo sidottu toimintaan. Reservipoliisihenkilöstön käyttö voisi käytännössä tulla kyseeseen myös esimerkiksi sellaisten laajamittaisten ja hallitsemattomien rajatilanteiden yhteydessä, joissa poliisin omat henkilöresurssit eivät ole riittävät.

Normaaliolojen häiriötilanteissa reservipoliisit voisivat ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa, suorittaa liikenteen ohjausta, eristettyjen alueiden vartiointia sekä kiinniotettujen kuljetuksia ja vartiointia sekä muita poliisin toimintaa tukevia tehtäviä. Normaaliolojen häiriötilanteissa reservipoliisit voisivat käyttää rajoitetusti tehtävän suorittamisen kannalta välttämättömiä poliisilain 2 ja 3 luvun toimivaltuuksia.

Reservipoliiseilla olisi eri tehtävät normaali- ja poikkeusoloissa. Poikkeusoloissa ja puolustustilassa reservipoliisit voisivat tehdä kaikkia poliisin tehtäviä. Poikkeusoloissa ja puolustustilassa reservipoliisit voisivat myös käyttää kaikkia poliisin toimivaltuuksia ja voimakeinoja, jotka ovat välttämättömiä tehtävien suorittamiseksi. Tällaisissa tilanteissa poliisi on keskeisin toimivaltainen viranomainen, jonka tehtävänä on ylläpitää sisäistä turvallisuutta eikä tilanteen yhteiskunnallisen vakavuuden takia reservipoliisien toimivaltuuksia tai tehtäviä olisi syytä erikseen rajoittaa. Yleinen järjestys ja turvallisuus on yhteiskunnassa turvattava riippumatta siitä, onko poliisitehtäviin saatavissa perusteellisesti koulutettua poliisihenkilöstöä.

Reservipoliiseista säänneltäisiin laissa tyhjentävästi eli reservipoliisit eivät olisi poliisimiehiä. Reservipoliisit eivät toimisi tehtävässään täysin itsenäisesti vaan aina ammattipoliisin apuna ja välittömässä ohjauksessa.

Reservipoliisit tekisivät sitoumuksen Poliisihallituksen kanssa reservissä olemisestaan. Reserviin liittymistä ennen heistä tehtäisiin turvallisuusselvitykset ja Poliisihallituksen tulisi muutoinkin varmistua siitä, että henkilö on reservipoliisitehtävään sopiva. Reservipoliisit saisivat tehtävän edellyttämän peruskoulutuksen ja reservissä ollessaan heidän tulisi ylläpitää osaamistaan täydennyskoulutusten ja harjoitusten avulla. Voimankäyttövälineiden osalta he saisivat saman koulutuksen kuin ammattipoliisitkin.

Valtioneuvosto voisi antaa asetuksen, jossa säädettäisiin tarkemmin reservipoliisihenkilöstön varustuksesta, koulutuksesta, koulutuksen vastaavuudesta, soveltuvuudesta, henkilökortista, palvelukseen kutsumisesta sekä sitoumuksen ehdoista ja sitoumukseen liittyvistä menettelytavoista

Reservipoliisijärjestelmän perustaminen edellyttäisi lisämäärärahan osoittamista järjestelmästä vastaavalle taholle eli poliisille. Alkuinvestointi olisi 2,1 miljoonaa 1000 henkilön reservin perustamiseksi ja ylläpitokustannukset olisivat 250 000 vuosittain. Kun reservipoliisijärjestelmä otettaisiin valtioneuvoston päätöksellä käyttöön, niin 100 reservipoliisia maksaisi noin 400 - 450 000 kuussa.

Reservipoliisijärjestelmän ylläpitämisellä ei tule olla vaikutusta poliisien määrään tai resursseihin. Esityksellä ei olisi vaikutusta myöskään poliisin

nykyisiin vastuisiin tai toimivaltaan eikä virka-apujärjestelyihin. Reservipoliisihenkilöstö olisi poliisin tarvitsema reservi erityistilanteita varten eikä esityksellä ole vakinaista henkilöstöä lisääviä vaikutuksia.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 22.01.2019 klo 11:45. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.